

T.B.M.M.

HALKILARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Sayı : 14722
Tarih : 06.10.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'deki cezaevlerinde yaşam hakkına yönelik ihlaller, işkence ve kötü muamele, iletişim ve haberleşme hakkı, bilgiye erişim hakkı, adil yargılanma hakkı, sağlık hakkı, disiplin soruşturmaları ve infaz yakmalar, sevk talepleri ve sürgünler, F Tipi uygulaması, tecrit, açlık grevleri, hasta mahpuslar, kadın mahpuslar, kadın mahpuslarla kalan çocuklar, LGBTİ+ mahpuslar ve birçok eşitsiz infaz uygulamaları başta olmak üzere yaşanan çok boyutlu sorunların araştırılması ve tespiti, uluslararası normların etkin uygulanması ve insan hakları ve temel hak ve hürriyetleri esas alan bütüncül politikaların uygulanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını gereği ve bilgilerinizi arz ederim.

Züleyha GÜLÜM

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Hapishaneler, ülkelerdeki insan haklarının ne durumda olduğunu anlamamız açısından bakılması gereken ilk yerlerdendir. Maalesef siyasi iktidarlar tarafından uygulanan ceza politikaları sonucunda Türkiye'deki hapishanelerde gerek ceza hukukunun uygulanış biçimi gerekse ceza infaz sistemindeki temel hak ve özgürlüklere erişim bakımından sayısız ihlal, hak gaspları ve sorunlar bulunmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Temmuz 2021 sonu itibarıyla Türkiye'de; 259 kapalı, 82 açık, 10 kadın kapalı, 6 kadın açık, 7 çocuk kapalı, 4 çocuk eğitimevi olmak üzere toplam 368 hapishane bulunmaktadır. Bu hapishanelerin 126'sı 2016 yılından sonra inşa edilmiştir. Bu kurumların toplam kapasitesi 251 bin 88 kişidir. Önümüzdeki yıllarda tamamlanacağı belirtilen hapishaneler ile kapasitenin 500 bine çıkarılacağı söylenmektedir. Bu da göstermektedir ki mevcut siyasi iktidar, uyguladığı güvenlikçi politikalar ile halka karşı hâlihazırda hat safhada olan hak ihlallerini arttırma ve insanları hapsedme yönünde bir gelecek öngörmektedir. Türkiyede'ki hapishanelerde özellikle Kürtler, muhalifler ve düşüncesi sebebiyle hapsedilen insanlara karşı adeta düşman hukuku uygulanmakta ve bu mahpuslar bir dizi hak ihlali ve ayrımcılığa maruz bırakılmaktadırlar. Siyasi iktidar küresel pandemi sebebiyle değiştirdiği infaz kanunuyla hedeflediği kesimleri salıveren kısmi ve özel af uygulamış; TMK kapsamındaki siyasi mahpusların ise bu ayrımcı infaz yasasıyla koşulları daha da zorlaştırılmıştır. Salgında, ciddi risk grubunda bulunmalarına ve hastalıklarının son dönemlerine gelmelerine rağmen ağır hasta mahpuslar salıverilmemiş ve yaşam hakları ihlal edilmiştir. Hapishanelerde yeterli derecede covid önlemleri alınmamış, mahpuslara hijyen ve temizlik malzemeleri dahi fahiş fiyatlara satılmış, temiz suya erişim dahi bazı hapishanelerde sağlanmamıştır. COVID-19 tedbirleri suiistimal edilmiş, mahpusların ziyaretçi hakları, avukat görüşleri, sağlığa erişim hakları kısıtlanmış; hobi, kurs spor gibi sosyal etkinlikler salgın bahanesiyle azaltılmış veya kaldırılmıştır.

Türkiye'deki hapishanelerde özellikle siyasi mahpuslar, sağlık hakkına erişim hakkı, iletişim ve haberleşme hakkı, bilgiye erişim hakkı, adil yargılanma hakkı gibi konularda mağdur edilmekte, ayrımcılıklara, işkence ve kötü muameleye maruz kalmaktadırlar. Bir kısmının basına ve insan hakları derneklerinin raporlarına yansıyan; bir erkek şiddet biçimi olan çıplak arama vakaları, koğuş baskınları ve mahpusların eşyalarının gasp edilmesi, ayakta sayım ve tekmil verme zorlaması, haksız disiplin ve hücre cezaları ile mahpusların infazlarının yakılması, bazı dergi, gazete ve kitapların mahpuslara verilmemesi, sevk taleplerinin yerine getirilmemesi,

keyfi sürgünler, hapishaneler arası ya da hastane ve adliyeye sevkler sırasında mahpusların sürekli kelepçeli tutulması, ihtiyaçlarının karşılanmaması, ilaçlarının verilmemesi ve şiddete maruz kalmaları hapishanelerdeki yalnızca görünen ve bildiğimiz haksız uygulamalardır. İnsan Hakları Derneği'ne yapılan sayısız başvuruda özellikle kadın mahpuslar ve LGBTİ+ mahpuslar gerek hapishanedeki görevliler tarafından gerekse sevkler sırasında kolluk tarafından şiddet, taciz ve kötü muameleye maruz kaldıklarını belirtmiştir. Ancak şiddet uygulayanlar hakkında hiçbir soruşturma başlatılmaması ve cezasızlık görevlilerce işlenen suçların artarak devam etmesine yol açmaktadır.

Ayrıca İHD'nin Hak İzleme Raporuna göre; mahpuslar koğuşlara dağıtılan yemeklerin yetersiz ve kötü olduğunu, kantinlerde fahiş fiyatına kalitesiz ürünler satıldığını, talep ettikleri ürünlerin getirilmediğini ve buna rağmen tüm ihtiyaçlarını kantinden tedarik etmeleri yönünde baskı gördüklerini aktarmaktadır.

Adil yargılanma hakkı da başat sorunlar arasındadır. Uzun tutukluluk süreleri, geciken ve verilmeyen iddianame ve savunma evrakları, yargılandıkları yerlere uzak yerlere sevk edilen mahpusların duruşmalara katılım imkânının ortadan kalkması ve SEGBİS üzerinden katılmaları yönünde bir temayül oluşması adil yargılanma ve savunma hakkının ihlallerine sebep olmaktadır.

Tüm bu sebeplerle, hapishanelerde yaşanan yukarıda bahsettiğimiz ve saymaya imkân bulamadığımız hak ihlallerinin ve sorun alanlarının araştırılması ve tespit edilmesi, mahpusların temel hak ve özgürlüklerini gözeten ve evrensel insan haklarına uygun bütüncül politikalar uygulanması amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Mann
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. D. A.
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	G. K.
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	K. P.
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	H. E.
6	SIDIK TAŞ	SIİRT	S. T.
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	N. İ.
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	A. Ö.
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	H. K.
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	R. T.
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	R. T.
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. K.
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	M. O. I.
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	E. A.
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Z. Ö.
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	D. C. K.
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Ö.
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	M. Ç.
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	A. K.